

JURYRAPPORT 2018

De jury

Nico Baars, voorzitter, (directeur WestlandTheater De Naald), Rob van Wijk (directeur theater De Stoep), Charlotte Louwers (directeur Theater de Bussel), Audrey Bolder (regisseur en maker), Esther Hammink (directeur Theaterhotel Almelo), Koen Thomas van Leeuwen (journalist), Lineke Kortekaas (directeur theater De Koornbeurs).

De jury wordt ondersteund door een signaleringscommissie, bestaande uit: Adriaan Bruin, Frank Heijmans, Marijt Helmink, Erik Jobben, Joris Kempers, Jeanne Kers, Sanne Meenink, Kim Muller, Floor Nicolas en Pietie van Veen.

De uitreiking

Maandag 1 oktober 2018 in Diligentia, Den Haag

De cabaretprijzen

De Poelifinario - Kleinkunst: de VSCD Cabaretprijs voor die theatermaker(s) met het beste kleinkunstprogramma van het seizoen.

De Poelifinario - Engagement: de VSCD Cabaretprijs voor die theatermaker(s) met het beste geëngageerde cabaretprogramma van het seizoen.

De Poelifinario - Entertainment: de VSCD Cabaretprijs voor die theatermaker(s) met het beste cabaretprogramma met entertainment als grondslag van het seizoen.

Neerlands Hoop: de VSCD Cabaretprijs voor (een) veelbelovende theatermaker(s) met het grootste toekomstperspectief.

POELIFINARIO - KLEINKUNST

Prijs voor theatermaker met het beste kleinkunstprogramma van het seizoen.

Enige genomineerde en tevens winnaar:

JOOST SPIJKERS

Spijkers II

Joost Spijkers heeft met *Spijkers II* een prachtige voorstelling gemaakt die dit seizoen in de categorie kleinkunst op eenzame hoogte stond. Een fraaie combinatie van liefde voor de muziek met een rauwe setting op het toneel. In zijn tweede programma komt Joost Spijkers met liedjes die bol staan van de melancholie en energie. Het decor zet de toon: een houten tafel (die tevens gebruikt wordt als slaginstrument), de nodige drank en een breed palet aan instrumenten. Het oog aanvankelijk wat duister, maar past perfect bij de sublieme cocktail van vreugde, verdriet en verlangen. Ten opzichte van zijn eerste voorstelling *Spijkers* heeft Joost sketches en verhaallijnen weggelaten en die keuze werkt uitstekend.

Het programma wordt speels ingeleid met een a capella lied - *Anna* - door Joost zelf, waarna het in volume en kracht aanzwelt. Met Stanislav Mitrovic op saxofoon, Andreas Suntrop op gitaar, Arend Niks op drums en Sanne van Delft op bas is het muzikaal al een genot, maar ondersteund door de poëtische teksten van Peer Wittenbols komen energie en lyriek prachtig samen. Elke noot, elk woord, elke handeling wordt met volle, theatrale overgave gebracht en dat maakt dat deze voorstelling recht in het hart raakt.

Een veelvoud aan muziekstijlen en talen trekt voorbij waarbij de Slavische invloeden niet te missen zijn. Maar de band laat zich niet in een hokje duwen. Jazz, fado, rock, pop, folk; je kunt het zo gek niet bedenken of het trekt enthousiast gebracht voorbij waardoor er een bijzondere, opzwepende sfeer in het theater ontstaat. Slechts af en toe gunt Spijkers zichzelf én zijn publiek een kleine adempauze in dit energieke liedprogramma waardoor anderhalf uur aan materiaal voorbij vliegt. Van ingehouden emoties is geen sprake. In het lied *Zon Of Regen* is de tekst doordrenkt van treurnis ("ooit verbrand ik al mijn kleren, ik zie af van het familiegraf"), terwijl er gelachen mag worden bij het nummer *Jij Hebt Mij*. Zeer kort, maar ook zeer krachtig.

Joost Spijkers heeft dit seizoen zijn vorm gevonden. Prachtig gespeeld, meeslepend 'verteld' en mede door de geweldige muzikanten en uitstekende regie tot in de kleinste puntjes verzorgd. De veelheid aan subtiele, muzikale en tekstuele grappen in dit pure programma zorgen voor de winst in deze nieuwe categorie van de Poelifinario. Kleinkunst in optima forma.

POELIFINARIO - ENGAGEMENT

Prijs voor theatermaker met het beste geëngageerde cabaretprogramma van het seizoen.

Genomineerd zijn:

Richard Groenendijk

Om alles!

Afscheid nemen, het contact verliezen, het besef dat alles ooit een keer stopt - het is deze angst die Richard Groenendijk een plek probeert te geven op het podium. Gelukkig bestaat *Om alles!* niet alleen uit topzware thematiek, maar valt er ook heel veel te lachen. Vanuit zijn verontwaardiging en de levensbeschouwing van een nee-denker maar ja-doener neemt Groenendijk je mee naar hilarische en ontroerende situaties. Zijn tirades zijn raak, zijn angst om alleen achter te blijven is voelbaar. Zo trekt hij vol van leer tegen scheidende ouders en de gevolgen daarvan voor het kind. Hij maakt zich kwaad over de niet aflatende homofobie waarmee hij nog vrijwel dagelijks te maken heeft. De betogen zijn vlammend en komen recht uit zijn hart. Vanuit zijn oprechte overtuiging weet hij de zaal volledig stil te krijgen.

Tegelijkertijd ontroert hij, zeker wanneer hij vertelt over de angst om alleen te zijn - of te blijven. Zo ook bij zijn hunkering naar liefde. De worsteling met zijn eigen bestaan werkt hij voortreffelijk uit in zijn sketch over een feest in een Rotterdams penthouse, waar hij pijnlijk grappig maar niet kan ontsnappen en op een gegeven moment, totaal ontredderd, met zijn neus boven een naakte vrouw bungelt. Toch niet bepaald zijn *comfort zone*.

Het is Groenendijks talent om zijn onzekerheid invoelbaar te maken, waardoor zijn verhalen vanzelf beeldend worden. Daar ligt zijn kracht: net als de somberte de overhand lijkt te nemen, breekt de zon door. Maar Groenendijk kan zoveel meer. Zijn veelzijdigheid komt terug in zijn gedoseerde en gevoelige vertolking van het lied *Zeewind* van Brigitte Kaandorp. Hier staat een vakman met een prachtige stem en uitstekende timing die in *Om alles!* in de regie van Wimie Wilhelm, wederom weet te raken en te boeien.

Veldhuis & Kemper

Geloof ons nou maar

Meer dan ooit, misschien zelfs wel voor het eerst, staan Remco Veldhuis en Richard Kemper als zichzelf op het podium. Kwetsbaar in een eerlijke zoektocht naar elkaar, naar zichzelf. Na een jaar pauze confronteren ze elkaar met hun onvolkomenheden - soms oog in oog, soms in harmonie met zeer fraaie liedjes. De voorstelling staat bol van de omhelzingen en de ongemakkelijkheid, de wederzijdse liefde en het onbegrip. De keuze van regisseur Geert Lageveen voor confronterende, harde dialogen die er tussen de twee plaatsvinden, pakt in deze strak gemonteerde voorstelling goed uit. We zien een prettige wrijving met een glansrijk programma als resultaat.

Na alweer hun achtste voorstelling *Of de Gladiolen* uit 2014 zijn Veldhuis en Kemper tijdelijk hun eigen weg gegaan. Andere ontmoetingen, andere projecten, andere inspiratie. En dat leidt in *Geloof ons nou maar* tot een eerlijke introspectie. Want de vriendschap tussen de twee is in de tussentijd op de proef gesteld. Ze hebben ontdekt dat ze ook zonder elkaar kunnen. De mannen hebben zich in het 'pauzejaar' opnieuw leren verhouden tot hun directe omgeving, tot hun gezin en zoeken nu naar de verhouding tot elkaar. Er ontstaan discussies, vol verwijten, naar elkaar, naar zichzelf, vanuit verschillende perspectieven.

Als makers zijn ze gegroeid, in *Geloof ons nou maar* laten Veldhuis en Kemper een ander gezicht zien. Ze vertellen verhalen waarin de ander deze keer geen rol heeft en houden het daardoor dichtbij de eigen persoon. Al staat hun reunie centraal. Dat werkt ook door in de muziek, met misschien wel de mooiste liederen die het tweetal tot nu toe heeft geschreven. Het maakt het persoonlijk engagement van het duo mooi in balans.

Ook het beeld is veelzeggend. Talloze stoelen die gaandeweg op het toneel komen. Van klein naar steeds groter. De betekenis ervan wordt duidelijk wanneer ze elkaar uiteindelijk diep in de ogen aankijken, in volledige stilte, met een verwijzing naar Marina Abramovich' kunstwerk *The Artist is Present*. De wonden zijn gelikt, de confrontaties zijn aangegaan, beide harten zijn uitgestort en de ziel is gereinigd. Een prachtige ode aan een bijzondere vriendschap.

Tim Fransen

Het kromme hout der mensheid

Met de Neerlands Hoop (2016) op zak voor zijn debuut *Het failliet van de moderne tijd*, waren de verwachtingen hoog voor het tweede programma van Tim Fransen. Kort gezegd: die zijn waargemaakt. Tim Fransen bewijst andermaal zijn grote klasse als filosofisch cabaretier door grootse, universele en prikkelende vragen te stellen. In zijn poging om antwoorden te vinden, laat hij de looppaden van drie grote, historische mannen - Immanuel Kant, Ludwig van Beethoven en Napoleon Bonaparte - slim met elkaar te kruisen.

De vorm past Fransen als een jas. Hij is een cabaretier die haast academisch het creatieve proces benadert. Die stijl werpt zijn vruchten af, want hij weet mooi de balans te bewaken tussen diepgang en luchtigheid. Al is zijn cabaret nu eenmaal gemaakt om de geest te prikkelen, om antwoorden te zoeken voor grote levensvragen - wie is de mens? Wat is (er nog over van) beschaving?

Zo houdt hij, binnen een zorgvuldig opgebouwd raamwerk, beschaving en de Verlichting tegen het licht. Bijvoorbeeld als hij vertelt over het naïeve idee van 'illusoire superioriteit'. Hij betoogt dat de mens niet gevormd wordt door zijn prestaties, maar door zijn gebreken. Zolang de mens dat niet erkent, wordt ongelijkheid in stand gehouden. Aldus Tim.

Tekenend is dat Fransen, geregisseerd door Daniel Samkalden, ruim twee uur de tijd neemt voor zijn voorstelling. Is het dan alleen geschiedenis en filosofie wat de klok slaat? Nou nee, gelukkig is er genoeg te genieten van zijn gortdroge humor. Al is het maar over roerstaafjes, of het verschil tussen een bloed- en een vleeslul. Voor beide kun je Tim ook om raad vragen. Ondertussen wordt ook John Ewbank - aan de hand van Beethoven - nog even door de mangel gehaald. Het is een manier van relativeren die Fransen gebruikt om tegenwicht te bieden aan de complexe wereld waarin we leven.

Fransen's engagement overstijgt wederom de waan van de dag. Het tekent zijn lef om cabaret te maken dat niet wil leunen op de lach. Integendeel, het publiek hangt aan zijn lippen, ondergaat ademloos zijn verhaal en wordt ook nog eens getrakteerd op prachtig pianospel. Waar Tim zich afvraagt 'wie is de mens?' stellen wij de vraag: 'waar ligt zijn plafond?'

De VSCD-Cabaretjury kent de Poelifinario in de categorie Engagement toe aan Tim Fransen voor zijn voorstelling *Het kromme hout der mensheid*.

POELIFINARIO - ENTERTAINMENT

Prijs voor theatermaker met het beste cabaretprogramma met entertainment als grondslag van het seizoen.

Genomineerd zijn:

De Alex Klaasen Revue

Showponies

Showponies laat zich niet snel vertalen naar een genre, laat staan in een hokje duwen. Alex Klaasen en de ijzersterke cast hebben allesbehalve een gewoon programma gemaakt. Alle registers worden opengetrokken, met fraaie zangpartijen, een fonkelend lichtplan en een sublieme choreografie. *Showponies* wervelt van begin tot eind, met een verrassende wending. Het is namelijk niet alleen maar lang leve de lol: onder de suikerlaag van absurde sketches en grandioze overdrijvingen worden actuele maatschappelijke thema's soms pijnlijk zichtbaar. Alex' identiteitsrevue is een prachtig persoonlijk verhaal, met subtiele, humoristische zelfkritiek waarin ook maatschappelijke speldenprikjes worden uitgedeeld.

Bijvoorbeeld als het gaat om homoseksualiteit en welke normen daarbij een rol spelen. Klaasen heeft een aantal prachtige scènes bedacht om dit thema op ludieke wijze te onderstrepen. Zo speelt hij een medewerker in een bruidswinkel en dwingt hij een lesbisch echtpaar om 'het mannetje' in de relatie aan te wijzen. Of wanneer hij als een Sherlock Holmes probeert uit te vinden - het heeft veel weg van een heksenjacht - wie van het personeel van een Brits landhuis, nu werkelijk homoseksueel is (met een verrassend plot aan het einde). Daardoor wordt het nergens zwaar op de hand of overduidelijk moralistisch, er wordt vooral de spot gedreven met rolpatronen en perceptie.

Maar Alex Klaasen legt ook zichzelf voortdurend op de pijnbank. De voorstelling begint en eindigt immers met het verwijt van zijn medespelers dat Klaasen alles en iedereen kan spelen, voortdurend lijkt te vluchten in een keur aan typetjes, maar eigenlijk nooit eens zichzelf is. Zo onschuldig als het verwijt aan het begin klinkt, met wat fopneuzen en gekke stemmetjes, zo knettert het aan het eind wanneer Klaasen als *drag queen* compleet implodeert. Zijn kwetsbaarheid vult de zaal. Wat overblijft, is de stilte. Zijn identiteit lijkt ontrafeld, maar tegen welke prijs?

Jochem Myjer
Adem In, Adem Uit

Avond aan avond zo'n hoog niveau halen getuigt van absoluut vakmanschap. Tel daar inhoudelijk entertainment in een sausje van aanstekelijke positiviteit bij op, en de wereld ziet er ineens een stuk rooskleuriger uit. Druk en beschouwend, overtreft Myjer zichzelf in zijn zesde voorstelling door met een nieuwe, optimistische en vooral hoopvolle blik de wereld tegemoet te treden.

Die blik is niet ten koste gegaan van zijn energie, die vanwege zijn lichamelijke gesteldheid na de ingrijpende operatie beter gedoseerd moet worden, maar zeker op het podium nog steeds niet te stuiten is. Myjer's hartstochtelijke energie werkt als vanouds. Hij springt, danst, rent en brult hij op het podium. Vanaf de eerste seconde wordt het publiek meegenomen in zijn hersenspinsels, die met een snelheid van een Formule 1-wagen bijna altijd de bocht uit lijken te vliegen. Daarbij is Myjer persoonlijker en nostalgischer dan voorheen: de waardering die hij aan het alledaagse leven geeft, aan zijn gezin, aan de natuur, aan de plekken van zijn jeugd. De ontroering wordt het meest voelbaar als Myjer zingt over Texel, het eiland waar hij al vanaf zijn vroegste jeugd komt, het eiland wat hij als veertiger nu probeert uit te leggen aan zijn kinderen.

Hoewel de thematiek dicht bij de mens Jochem Myjer ligt, zijn de kenmerkende elementen van een zogenaamde 'Myjer-voorstelling' ruimschoots aanwezig. De voorstelling, technisch zeer hoogstaand, is tot in de puntjes doordacht en uitgevoerd. Zowel visueel als auditief is het weer een enorm rijke voorstelling geworden, met spectaculaire lichteffecten, dampende beats en verbluffende imitaties. In de missie van Myjer om zijn volledige publiek een geweldige avond te laten beleven, slaagt hij ook deze keer met verve. Meer dan ooit weet hij met oprechte liefde voor het leven, zijn gezin en de natuur zijn publiek vol overgave in het hart te raken.

De VSCD-Cabaretjury kent de Poelifinario in de categorie Entertainment toe aan Jochem Myjer voor zijn voorstelling *Adem In, Adem Uit*.

NEERLANDS HOOP

De prijs voor de veelbelovende cabaretier(s) met het grootste toekomstperspectief.

Genomineerd zijn:

Stefano Keizers

Erg Heel

Hier gebeurt iets. Van begin tot eind. Alhoewel, eind? Zelfs na afloop - als er al sprake is van een afloop - zal ook de meest doorgewinterde toeschouwer zich afvragen: waar heb ik naar gekeken? Debutant Stefano Keizers (winnaar AKF 2016) is een maker die de boel ontregelt en verwacht. Hij bepaalt, het publiek heeft maar te volgen. Die onvoorspelbaarheid maakt het zeer spannend om naar te kijken.

Zo begint het alter ego van Govert Meit zijn voorstelling *Erg Heel* vanuit een benarde positie, van waaruit hij de zaal trakteert op een keur van zeer persoonlijke, bijna ongemakkelijke bekentenissen. Hoe hoog het waarheidsgehalte ook is, feit is dat Keizers een prettig gestoorde indruk maakt met zijn performance. Hij speelt met groots gemak met de conventies van cabaret, of het gebrek daaraan. Deze eigenzinnige cabaretier is namelijk allesbehalve een kunstenaar die zijn publiek wilt behagen. Is het niet met een ietwat macaber verhaal over een louche uitgever uit Lisse, dan wel met zelfkastijding door zich te laten natspuiten met waterpistolen. Het past allemaal bij Keizers' poging om cabaret op zijn eigen manier binnenstebuiten te keren. Alles wat hij toevallig met ons wil delen lijkt op zichzelf te staan - zo fragmentarisch als het lijkt, zo vallen de losse onderdelen uiteindelijk allemaal toch in elkaar.

In het doel om te experimenteren en ongemakkelijkheid uit te lokken, slaagt hij wonderwel. Het materiaal is zo ongepolijst, dat het binnen de context van het theater juist optimaal tot zijn recht komt. Dat is behalve knap ook behoorlijk risicovol voor een debutant, die met zijn eerste avondvullende show direct laat zien dat met cabaret als kunstvorm best gesold kan worden. Hoeveel of hoe vaak blijft de vraag, maar de grillen van Keizers maken nieuwsgierig naar het vervolg van zijn bevreedende fantasieën. Met Keizers heeft het cabaret er een nieuwe absurdist bij gekregen. Hij is zonder meer een authentieke verschijning en een talent om te koesteren.

Rundfunk

Wachstumsschmerzen

Wie een sterk rechtvaardigheidsgevoel heeft, doet er goed aan het debuutprogramma *Wachstumsschmerzen* ('groeipijnen') even over te slaan. Wat heet: de voorstelling laat zich best omschrijven als retestrak, snoeihard en gruwelijk grof. Dat zit 'm onder meer in het gebrek aan moraal of ethiek: vaak is de machtsverhouding tussen spelers Yannick van de Velde en Tom van Kalmthout dusdanig ongelijk, dat het hilarische sketches oplevert. Dat is onder meer te danken aan de regie van Peter van de Witte (Droog Brood): de scènes vliegen in sneltreinvaart voorbij en kijken naar Rundfunk is overgeleverd worden aan de waanzin van een waanzinnig goed op elkaar ingespeeld duo. Alles oogt vertrouwd, ontspannen, losjes en daarmee professioneel. Rundfunk heeft dit seizoen weten te vlammen in een vorm die ze perfect past.

Dat blijkt alleen al uit hun typisch jongensachtige humor, zeker wanneer er raps op speelgoedmicrofoons en een poepbroek voorbij komen. Toch is het allemaal minder onschuldig dan het in eerste instantie lijkt. 'Vanzelfsprekende' rolpatronen en taboes worden glansrijk onder de loep genomen. Zo wordt op hilarische wijze de term 'genderfluïde' gemunt en krijgt het woord 'kanker' ineens een heel andere lading als het op alle mogelijke manieren wordt uitgesproken, behalve in de naargeestige zin. In een andere scène wordt een ingewikkelde bedrijfsovername geridiculiseerd tot 'slot op de pot'. En een vrolijk makend liedje, voorzien van een discobal en felle lichten zoals gebruikelijk op schoolfeestjes, ontaardt uiteindelijk in een gruwelijke beschuldiging. Gelukkig biedt de ironische onderlaag in alle gevallen enige hoop.

Zo komen er verschillende, gevoelige onderwerpen voorbij die, zonder aanzien des persoons, even door de wasstraat worden gehaald. Rundfunk lapt de grenzen van humor aan hun laars en wil alles behalve behagen of rekening houden met sentiment zodat alle wreedheid vanzelf overgaat in een ongemakkelijke, maar prettige vorm van knetterend cabaret.

Wachstumsschmerzen is daarmee een voorstelling geworden die ontsproten is uit de breinen van twee erg goede acteurs, die in alles uitstralen dat juist in de kinderlijke onschuld een bevrijdende blik op de wereld mogelijk is, maar waar het gevaar altijd op de loer ligt.

René van Meurs

Ik beloof niks

Deze nominatie voor René van Meurs is niet alleen een nominatie voor zijn sterke voorstelling, maar ook voor zijn enorme veerkracht. Bij zijn tweede programma *Even Goede Vrienden* moest de gifbeker helemaal leeg, wat bij Van Meurs uiteindelijk - na een periode van bezinning en teleurstelling - heeft geleid tot een gedurfde keuze. Het vergt namelijk veel moed en doorzettingsvermogen om met een derde programma te komen waarin juist kwetsbaarheid en oprechtheid letterlijk in de spotlights komen te staan.

In *Ik beloof niks* gaat Van Meurs de diepte in. Hij snijdt een thema aan dat veel van zijn generatiegenoten bekend in de oren zal klinken - het verschil tussen verwachtingen en percepties van de buitenwereld, ten opzichte van de binnenkant. De kern van zijn boodschap wordt versterkt door het decor - een aantal etalages met elk een buste erin. Zo vertelt hij over zijn ervaringen waarin hij, door eerlijk te zijn, juist 'werd opgetild' door de mensen om hem heen. Het resultaat is een erg mooi programma waarbij vorm en inhoud naadloos in elkaar passen, vooral ook door het zeer persoonlijke karakter van zijn verhaal.

Van Meurs boeit en verrast. Hij zet zijn publiek met succes op het verkeerde been en weet met goed getimede stiltes een prettige spanning te creëren. Het is te zien dat Van Meurs niet alleen professioneel aan ervaring heeft gewonnen, hij heeft ook een grote persoonlijke groei doorgemaakt. Hij staat met flair en zelfvertrouwen op het podium. Hij bepaalt de toon van de muziek en schakelt net zo makkelijk tussen de driehoek van etalage-winkel-magazijn als het bestellen van een bak met kipnuggies. Met een licht Rotterdams accent krijgt het precies de goede ondertoon. In de regie van Laurens Krispijn de Boer zien we een volwassen comedian, met beheerst spel en scherpe grappen. Met *Ik beloof niks* zet Van Meurs die welkome grote stap in zijn ontwikkeling.

Martijn Kardol

Bang

Angst voor de angst, dát zou wel eens materiaal kunnen zijn voor een neurotische cabaretier met controledwang. Maak kennis met Martijn Kardol, winnaar van de cabaretprijzen in Groningen (2015) én Leiden (2016), die gek genoeg niet bang is geweest om zijn succesvolle materiaal overboord te gooien. Inspiratie genoeg, want het vertrekpunt is zijn ervaring met de aanslag in Nice. Samen met regisseur Wimie Wilhelm is hij daarom *from scratch* begonnen met zijn tweede voorstelling. Het resultaat mag er zijn. Kardol weet mooi de verbinding te leggen tussen zijn angsten, onzekerheden en de gespannen samenleving. Dat doet hij met geestige en ontroerende gedachtecronkels, waarmee hij zich kwetsbaar opstelt.

Wie naar hem kijkt en luistert, denkt: och arme, wat een neuroot. Maar gek genoeg maakt hij een sympathieke indruk. Dat weet hij goed uit te werken, onder meer door de nodige zelfspot toe te voegen. Hoezeer zijn paniekerige houding ook is gebaseerd op overdreven angst, hij houdt het publiek daarmee ook een spiegel voor. Zijn we niet te veel bezig met het uitsluiten van risico's? Zo heeft hij alvast een torentje (met lift) gebouwd, dat gebruikt kan worden in geval van nood. Niet alleen voor hemzelf, maar ook voor zijn - streng geselecteerd deel, dat wel - publiek. Het gevaar kan immers van alle kanten komen.

Gelukkig is er naast het omgaan met zulke angsten, ook genoeg ruimte voor lichtere kost. Exemplarisch voor de goeiigheid (en onhandigheid) van Kardol is zijn verhaal over de helpdesk van Ziggo. Zijn almaar groter wordende verbazing en uiteindelijk ontsteltenis is een mooi voorbeeld van een goed opgebouwde grap. Of wanneer hij voor de jihad geronseld lijkt te worden, maar slechts als een standbeeld verstijft wanneer het op een potje vechten aankomt. Ook sterk is zijn verhaal over het moment dat hij door een straatverkoper wordt aangesproken, en zichzelf pas na koopavond uit de Blokker kan bevrijden. Wie niet sterk is, moet vrezen voor zijn lot. Of bijdehand zijn. Laat dat maar aan Martijn Kardol over.

De voorstelling in zijn geheel laat goed zien welke ontwikkeling Kardol heeft doorgemaakt. Zijn performance oogt als die van een ervaren speler. Hij is innemend, heeft fraaie, gevoelige liedjes en weet beeldend te vertellen. Kardol toont zich met *Bang* een veelbelovend talent.

Johan Fretz

De Zachtmoedige Radicaal

Na drie voorstellingen met De Gebroeders Fretz vond Johan Fretz het tijd voor een soloproject. Een egodocument dat teruggaat naar zijn eigen roots. Op basis van zijn reis naar Suriname schreef Fretz het boek *Onder de paramariboorn*, dat weer als basis diende voor zijn voorstelling *De Zachtmoedige Radicaal*. Voor Fretz staat het verhaal zelf centraal, zijn verhaal welteverstaan.

Maar Johan zou Johan niet zijn zonder maatschappelijk statement in zijn persoonlijke *tori*. Als kind van een Duitse vader en een Surinaamse moeder heeft hij het namelijk letterlijk over zijn plicht (als 'dubbelbloed') tot kleur bekennen en de identiteitspolitiek die steeds meer opdoemt in het huidige tijdperk. Genoeg stof voor confronterend engagement, maar zijn reis naar zichzelf staat ook bol van de sterke anekdotes.

Dat biedt een mooi tegenwicht aan de thematiek, bijvoorbeeld wanneer hij behendig en vrolijk inspeelt op zijn zoektocht naar zijn relatie met het Nederland van nu. Hoe verhoudt hij zich tot anderen en welke stelling neemt hij in? Ook geeft hij aan dat nuance al snel op de loer ligt, al maakt hij daar meteen korte metten mee.

De kiem voor zijn radicale zachtheid - een pleidooi voor meer warmte in Nederland - is eigenlijk al gelegd wanneer hij een verhaal vertelt wanneer hem, als hij nog een kind is, door zijn juf wordt gevraagd waar hij vandaan komt. Het gegeven antwoord lijkt de lerares niet aannemelijk, aangezien Fretz een kleurtje heeft. Dat bewustzijn voedt de weerstand van Fretz tegen alles wat ook maar met Suriname te maken heeft. Al reizend komt hij er uiteindelijk achter dat die weerstand hopeloos is geweest, ook het Surinaamse bloed stroomt nou eenmaal door zijn aderen.

Ondersteund door gitarist Maarten Stok en in de regie van Rick Stout blijft Fretz dicht bij zichzelf, met flair, eerlijk en sympathiek. Hij observeert maar veroordeelt niet. Het zorgt ervoor dat *De Zachtmoedige Radicaal* een voorstelling is geworden waarmee Fretz zich een echte verbinder toont en een eigen vorm van engagement lijkt te hebben gevonden.

De VSCD-Cabaretjury kent de Neerlands Hoop toe aan Rundfunk voor de voorstelling *Wachstumsschmerzen*.